

Az IUFRO 22. Világkongresszusa

2005. augusztus 8-13. között került megrendezésre az Erdőkutató Intézmények Nemzetközi Szervezetének (IUFRO) huszonkettedik világkonferenciája Brisbane-ben, Ausztráliában. Hazánkat dr. Szabó Ilona és a két szerző képviselte.

A Kongresszuson több mint 60 ország közel 2500 küldötte vett részt, akik a biotechnológiától a falemeziparig és az oktatástól a környezetvédelemig az erdészet- és fagazdaság teljes vertikumát képviselték. A résztvevők közel 800 előadás és még ennél is több poszter közül választhatták ki a számukra érdekesnek ítélt témákat. Komoly szervezői erőfeszítést igényelt, hogy a Kongresszust ne darabolják szét a specializált szakterületek; a plenáris jellegű előadásokat szintetizáló, több szakterületet átfogó témáknak tartották fenn. Az egymással párhuzamos munkacsoport-ülések számát korlátozták (így is nagyon nehezen lehetett követni őket) és a nagy számú posztert is tématerületekre koncentrálni mutatták be.

A konferencia mottója: „Mérlegen az erdő: a hagyomány és a technológia kapcsolata”. Az egyes szekciókban elhangzott előadások ennek megfelelően a szűkebb értelemben vett erdészeti tudományokon messze túlmutattak. Az öt vitaindító előadás mindegyike az erdészeti és fagazdasági politika és a hozzá kapcsolódó területek egy-egy szeletét reprezentálta (környezeti politika, természeti kincsek, trópusi erdők védelme, fejlődő országok erdő- és fagazdasága, valamint tartamosság és a faipar témakörökben).

Az egyre erősödő társadalmi-politikai elvárásoknak elébe menve a Kongresszus a hagyományos erdészeti témák

mellett súlypontját a szociális-jóléti és környezeti kérdésekre helyezte át. Kiemelkedő gyakorisággal szerepeltek olyan aktuális, „forró” témák, mint az erdők szerepe a szénmegkötésben, a biodiverzitás és a vízminőség megőrzése, az erdők egészségi állapota, a politika és erdőgazdálkodás kapcsolata; a diverzitás

(faji és genetikai) jelentősége; továbbá a klímaváltozás különböző vetületei. De hallhattunk előadásokat a bennszülöttek és az erdészeti vállalkozások kapcsolatáról, az erdészeti felsőoktatás átalakulásáról, a politika és tudomány kapcsolatáról vagy az emberi egészség és az erdők kapcsolatáról. Általánosságban elmondható, hogy az elhangzott előadások jelentős része nem a faanyag, mint megújuló nyersanyagnak a megtermeléséről és hasznosításáról szolt (azok is inkább csak az ültetvényeszerű erdőgazdálkodás problémáit taglalták), hanem az erdők egyéb funkcióinak jelentőségét elemezték.

Az előadások kapcsán érzékelhető volt az erdőgazdálkodás és azon belül az erdészeti-faipari kutatás jövőjéért világszerte megfogalmazott aggodalom. Az ágazatban mind a gazdálkodás, mind a kutatás területén egyre nagyobb számban jelennek meg más érdekek

A Brisbane-i városi botanikus kertben egy mesterséges esőerdőben is sétálhatunk

képviselői, akik fokozatosan átformálják az erdészet h a g y o m á n y o s imázsát. A kutatásban világjelenség, hogy a rendelkezésre álló keretek c s ö k k e n n e k (egyetlen kivétel a Koreai Köztársaság), az intézményi bázis – beleértve az egyetemi bázist is – gyengül. Többen megfogalmazták azt az igényt, hogy mind a kutatásnak, mind

az oktatásnak sürgősen alkalmazkodnia kell a világban tapasztalható változásokhoz: a tudomány művelőinek meg kell találni az utat a gyakorlati felhasználókhoz, a szakmai és politikai döntéshozókhoz. A nagyon erős természettudományos szemléletet minél gyorsabban ki kell egészítse egy egészséges társadalomtudományi, különösen szociális szempontokat érvényesítő megközelítés. Egyre kevésbé lehetséges az erdészettudományt szűk szakmai alapon művelni: a jövő a nemzetközi hálózatké, ahol az erdészet-faipar mellett más területeknek is helyet kell adni, mint a „tájtudomány”, környezettudomány, fenntartható fejlődés, szociológia stb.

A következő világkongresszust 2010-ben a dél-koreai Szöulban rendezik. Igaz, hogy ez a helyszín sincs a szomszédban. Az IUFRO az elmúlt időszakban is támogatta a fiatal kutatók részvételét rendezvényein, ezért nekik nem árt már most feljegyezni a naptárba az időpontot.

Akit a konferencia részleteiben érdekel, a részleteket világhálón is elolvashatja: www.iufro2005.com

Az IUFRO-ról dióhéjban

Az Erdőkutató Intézmények Nemzetközi Szövetsége (IUFRO) politikailag független (NGO) kutatás-koordináló szervezet, amely tagdíjakból tartja fenn magát. Néhány önkéntes donor-ország mellett a fő támogatást Ausztriától kapja. Az osztrák kormány tartja fenn a néhány fős titkárságot Bécsben, aminek külön érdekessége, hogy a titkárság két évvel ezelőtt ugyanabba az épületbe költözött, ahol több mint száz éve, az alapító német és osztrák-magyar kuta-

Pillantás a Brisbane folyó partján kialakított belvárosi strand-parkból a city felhőkarcolóira – a felvétel „télén” készült! (fotó Mátyás Cs.)

tóintézetek (köztük az ERTI jogelődje) megegyeztek a szervezet létrehozásában. A Bécs-Mariabrunn-i egykori kolostorépületben márványtábla emlékeztet az eseményre.

Az IUFRO az erdészeti tudományos együttműködés egyedülálló világhálózata. Az egykori közép-európai kezdetekből valódi világszervezetté nőtte ki magát, több mint 650 kutatóintézet és egyetem kutatómunkáját integrálja. A tagok között még mindig Európa dominál (az ausztrálok ezért tréfásan EUFRO-nak becézik) mintegy 230 intézménnyel, ebből 60 tagintézmény esik az egykori Kelet-Európára. A 148 amerikai és 125 ázsiai tag azonban jelzi a hangsúlyok lassú, de folyamatos eltolódását az erdőgazdálkodás közép-európai értelmezésétől egy új, globális paradigma felé!

A kutatás-szervezés az IUFRO nyolc divízióján belül működő több száz munkacsoport feladata. A szervezet saját publikációkat is megjelentet átfogó témákban, így pl. az erdőművelés, erdészeti politika, környezetvédelem területén, főleg angol nyelven. Emellett néhány kiemelt területen önálló projek-

teket is fenntart az IUFRO, ezek közül a legfontosabb a Globális Erdészeti Információs Rendszer (GFIS), amely mindenfajta erdészeti információ hozzáférhetőségét és a nemzetközi tudományos együttműködést hivatott világszerte segíteni. A GFIS program mellett megemlítendő a nemrég elindított Világ-Erdő-Társadalom-Környezet program, amely integrálni kívánja az erdészettel szemben jelentkező új kihívásokat.

A szervezet aktivitására jellemző, hogy az elmúlt 5 év alatt összesen 336 konferenciát, workshop-ot rendeztek 62 országban, vagyis a földkerekségen 5-6 naponként nyitnak meg valahol egy IUFRO rendezvényt. A figyelemreméltó tudományos aktivitás ellenére azonban ez a szervezet is szembesül a tudomány és a gyorsan változó társadalmi igények közötti szakadék mélyülésével. Ennek elébbemenve, az IUFRO a jövőben *a döntéshozók és a politika globális információ-szolgáltatója* kíván lenni mindazokban a tudományos kérdésekben, amelyek az erdőt és környezetét érintik.

Az IUFRO általában 5 évenként tart Világkongresszust, az eddigi 21-ből egy

Magyarországon, 1936-ban került megrendezésre, melynek elnöke *Roth Gyula* professzor volt. A Világkongresszus egyben tisztújító rendezvény is. Számos tisztségviselő megvált pozíciójától, így e sorok írója, a genetikáért felelős helyettes divízió-koordinátor tisztről mondott le, helyet adva a fiatalabb generációnak. Az eddigi finn elnök, *R. Seppala* helyett az IUFRO soros elnökéül *D.K. Lee-t* választottuk (Koreai Köztársaság), helyettesei *J. Innes* (Kanada) és *N.E. Koch* (Dánia) lettek. Az új vezetésben (divíziók és igazgatótanács) Kelet-Ázsia és Amerika pozíciója tovább erősödött. Az európaiak aránya egy harmad alá csökkent, ami még mindig jól jelzi Európa kivételes elkötelezettségét a tartamos erdőgazdálkodásért.

További információkért javasoljuk felkeresni a www.infro.org, illetve a www.iufro.org/scince/gfis/ honlapokat. Bár hivatalosan az IUFRO a német, spanyol, francia és kínai nyelvet is alkalmazza, az információk zöme természetesen angolul férhető hozzá.

(folytatjuk)

Mátyás Csaba

Az Amazonas gyorsan lélegzik

A dél-amerikai Amazonas-medence folyói gyorsabban lélegeznek – és gyorsabban is forgatják vissza a légkörbe az üvegházhatású szén-dioxidot, mint azt eddig bárki is gondolta. Az Amazonas vidékén a szén-dioxid formájában levegőbe jutó szén legnagyobb része legfeljebb öt évet tölt fák és más növények leveleiben, illetve a környék földjébe zárva. Ez az idő sokkal rövidebb, mint ahogyan a kutatók eddig vélték. A Nature-ben nemrég közzétett eredmény megváltoztathatja a globális szénkörforgásról, a szénnek a föld, a légkör és a vizek közti kicserélődéséről kialakított képünket. Ebből a szempontból különösen fontosak azok a folyamatok, amelyek a levegőből szén-dioxidot vonnak ki, és az abban lévő szén olyan formában juttatják a talajba vagy a vizekbe, amelyekben hosszabb időn át tárolódhat.

A szén szerves vegyületekben (például a növényekben, a biomasszában) és szervetlen vegyületeken (például a légköri szén-dioxidban) van jelen. A növények fontos szerepet játszanak e két forma egymásba alakításában: a fo-

toszintézisben a légköri szén-dioxid szerves vegyületté beépül a biomasszába, majd a biomassza bomlása során ismét szén-dioxid keletkezik. Az Amazonas medencéjében a folyókból a legutóbbi öt év során vett minták izotópos vizsgálata azt mutatja, hogy a folyók sokkal nagyobb szerepet játszanak a szén-dioxid légkörbe való visszajuttatásában, mint azt korábban vélték.

Emilio Mayona, a Washington Egyetem oceanográfusa elmondta, hogy eddig úgy gondolták: a közel 3,8 millió négyzetkilométeres Amazonas folyó medencéjének trópusi erdői a fotoszintézis során gyorsan kivonják a szén-dioxidot a levegőből, és a szénét évtizedekig vagy évszázadokig megkötve tartják. Az új mérési adatok azonban rácăfolnak erre. Az eddigi legnagyobb, egyetlen vízgyűjtő területen végzett szénizotópos kormeghatározás során kimutatták: abban a hatalmas mennyiségű szén-dioxidban, amely visszakerül a levegőbe, sokkal „fiatalabb” a szén, azaz a folyó vitathatatlanul gyorsabban lélegzik, mint azt eddig gondolták.

A folyókba a földről fadarabok, lehullott levelek és egyéb szervezetek jut-

nak. Ezeket ott a rovarok, a halak és a mikroorganizmusok lebontják, és rövid idő alatt szén-dioxid formájában visszajuttatják a levegőbe, amit aztán az amazonasi esőerdők ismét magukba zárnak.

Az emberi beavatkozás következtében folyamatosan változnak a földhasználati szokások, módosul a növényzet eloszlása és más tényezők is. Az ökoszisztéma és a szén körforgása meglehetősen gyorsan reagál mindeyre.

Forrás:

(Élet és Tudomány)

Radnóti Miklós:

Naptár

November

Megjött a fagy, sikolt a ház falán, a holtak foga koccan. Hallani. S zizegnek fönn a száraz, barna fán vadmirtusok kis ősz bozontjai. Egy kuvik jóslatát hullatja rám; félek? Nem is félek talán.